

Förslag testodling

Gynna vilda pollinerare och naturliga fiender i jordgubbsodling på friland och i tunnel

Tanken är att locka solitärbin och humlor samt naturliga fiender till jordgubbsodlingar. Vi vet från 2015 och 2016 att vilda humlor går in i tunnlar och även solitärbin, bland annat citronbi och gyllensandbi har observerats i växthus respektive tunnel. Vi vet också att det är möjligt att locka bland annat blomflugor, parasitsteklar, nyckelpigor och guldögonsländor till odlingen med hjälp av blomsterremsor.

Så blomsterremsorna i fältkanter, på vändtegar eller i anslutning till körvägar. Du som har plastlister kan lämna oplastade bäddar och lägga blomsterremsan där. Gör remsan minst 1 meter bred eller en såmaskinsbredd.

Anlägg gärna både en ettårig och en flerårig remsa, det ger en lång blomningstid. Tänk på att välja arter med olika blomformer. Solitärbin och naturliga fiender som rosteklar, blomflugor och parasitsteklar föredrar grunda blommor.

Så inte för tätt, väg fröet. Blir det för tätt ökar konkurrensen och blomningen försämras. Förgrenade plantor får oftast en längre blomningsperiod. Därför kan det vara bättre att så i rader så att plantorna kan förgrena sig åt sidorna. Att så i rader kan också vara bra med tanke på ogräsregleringen, eftersom det då är möjligt att radhacka även i blomsterremsan.

Honungsrört och gurkört bör inte sås i blandningar med andra småfröiga växter som har svårt att konkurrera. Dela hellre remsan i mindre rutor, eller så de starkväxande arterna i särskilda blomsterremsor eller rader. Om du sår för hand eller med handdragen radsåmaskin kan du så de olika arterna i rader bredvid varandra.

Det mest rationella är naturligtvis att blanda arter och så med lantbrukssåmaskin. Välj då gärna en blandning med likartad storlek på fröet.

Du kan så en kombinerad gröngödsling och blomsterremsa på ytor som du ska plantera med jordgubbar de kommande två åren. Slå av i stripor så att någon del blommar hela tiden. Försök styra blomningen så att inte alltför mycket av blomsterremsorna blommar samtidigt med jordgubbarna.

Undvik gräs som kan fröa av sig och bli ett ogräs, exempelvis westerwoldiskt rajgräs. Rajgräs uppförkar dessutom *Rhizoctonia solani* som är en allvarlig svampsjukdom i ett flertal grönsakskulturer, potatis och jordgubbar. Hur fort olika arter börjar blomma kan variera ganska mycket beroende på såtidpunkt, markförhållanden, utsädesmängd och konkurrens med andra arter om utrymmet. Tiden till begynnande blomning i tabellen nedan anger därför ett tidsspann. Notera gärna när arterna i dina blomsterremsor börjar blomma så att du bygger upp en egen erfarenhet utifrån förhållandena på din gård.

Förslag på blommande växter

Utsädesmängderna är ungefärliga, använd din erfarenhet för att se vad som är lagom utsädesmängd. Vilken utsädesmängd som är mest lämplig beror bland annat på den såsteknik du väljer och markförhållanden. Om du blandar flera arter utgå från respektive arts utsädesmängd i renbestånd. Ska blandningen innehålla 4 arter är en enkel grundregel att blanda en fjärdedel av respektive grödas utsädesmängd för renbestånd, läs mer i broschyren Gröngödsling på www.jordbruksverket.se/webbutik.

Nytt för 2017 är förslag på två fröblandningar för mer komplexa, fleråriga remsor. Syftet är att få med arter som vi vet är attraktiva för insekter och som samtidigt representerar olika växtfamiljer. På så sätt ökar vi mångfalden av blomformer och förlänger blomningsperioden. Fleråriga blomsterremsor ger större mångfald och erbjuder dessutom övervintringsplatser.

Observera att båda blandningarna innehåller vitklöver som kan bli ett svårt ogräs vid odling på plastlister. De här blandningarna passar att så till exempel på vändtegar (då måste det ingå gräs), hörn och kanter som ligger oplöjda i flera år.

Art	Utsädesmängd	Sådjup	Kommentar
Fleråriga växter, komplex blandning			
Viltmästarens klövilt, (Skånefrö): blåusern, ängssvingel, timotej, engelskt rajgräs, rödklöver, rödsvingel, honungsört, bovete, vitklöver, cikoria, blodklöver, persisk klöver	1,5–2g/m ²		Blandningen innehåller gräs och ettåriga växter som blommar samma år som sådd. Kan slås av på försommaren.
Olssons kulturängsblandning, (Olssons frö): cikoria, blåusern, gullusern, käringstand, pimpernel, svartkämpar, getärt, kummin, vitklöver, rödklöver, alsikeklöver, prästkrage, stor blåklocka, liten blåklocka, blåeld, brunört, rödblära, rödklint, gulsporre, gulmåra, äkta johannesört, bockrot och rölleka.	1 g/m ²		Bör inte slås av på försommaren. Blandningen innehåller inte gräs, men kan blandas med gräs, förslagsvis timotej, ängssvingel och rödsvingel. Fleråriga örter, sen och sparsam blomning samma år som sådd. Komplettera med ettåriga växter i annan remsa, se förslag nedan.

Art	Utsädesmängd	Sådjup	Kommentar
Ettåriga växter			
Honungsört	12 kg/ha 1,2 g/m ²	1–2 cm	Kan konkurrera ut andra växter i blandningar om kvävetillgången

			är god. Blommar 6–8 veckor efter sådd. Tål avslagning dåligt, slå av högt ovanför flera bladveck. Sådd i omgångar förlänger blomning.
Honungsört och perserklöver	6+6 kg/ha 0,6+0,6 g/m ²	1–2 cm	Perserklöver börjar blomma 8–12 veckor efter sådd.
Enkla solrosor	8 kg/ha 0,8 g/m ²		Mycket pollen för att locka honor för övervintring på sensommaren.
Enkla tagetes (Tagetes patula)	4–6 kg/ha 0,4 g–0,6 g/m ²	1 cm	Sanerande effekt mot rotsårnematoder. Långsam tillväxt i början om jorden är kall. Börjar blomma efter cirka 7–8 veckor och blommar länge.
Enkla ringblommor	0,4 g/löpmeter rad 30–50 cm radavstånd 10 kg/ha 1 g/m ²	1–2 cm	Sådd i rader ger sidoskott och blomning ända fram till frost.
Blåklint	0,3–0,4 g/löpmeter 30–50 cm radavstånd 2–5 kg/ha 0,2–0,5 g/m ²	1–2 cm	Vinterannuell, höstså för tidigare blomning, även vårsådd
Dill	3–6 kg/ha vid 50 cm radavstånd 1 000 frö 1,3–2,1 g	1–2 cm	Flockblommig, för blomflugor, parasitsteklar, alternativa bytesdjur för guldögonsländor och rosteklar. Välj inte stocklöpningstoleranta sorter av koriander eftersom syftet är just själva blomningen.
Koriander	1 000 frö 10 g	1–2 cm	
Dansk körvel	0,5 g/lpm 1 000 frö 2,5–1,6 g		
Bovete	60 kg/ha 6 g/m ²	2 cm	Kräver varm jord. Blommar cirka 4–10 veckor efter sådd.
Ettårig grüngödsling: Perserklöver 5 kg/ha, luddvicker 10 kg/ha, bovete 25 kg/ha, honungsört 3 kg/ha			Luddvicker lockar de långtungade humlorna, gör en naturvårdsinsats!
Fleråriga växter			
Nepeta	Så i pluggbrätt och plantera ut		Plantera vid tunnelben. Välj höga namnsorter av Nepeta de blommar länge utan nedklippning
Stenkyndel			
Timjan			
Kungsmymta			
Flerårig grüngödsling: Kärtingtand 5 kg/ha, alsikeklöver 2 kg/ha, cikoria 2 kg/ha, kummin 2 kg/ha, gräsblandning 8 kg/ha (för blomning 1:a året lägg till 2–2,5 kg honungsört).			Alsikeklöver lockar både humlor och solitärbin. Kummin lockar naturliga fiender.

Har du frågor, kontakta gärna Christina Winter, christina.winter@jordbruksverket.se

070-258 04 44.